

Äänekosken ammattillisen koulutuksen kuntayhtymä

Erityisen tuen toteuttamissuunnitelma

ÄÄNEKOSKEN AMMATILLISEN
KOULUTUKSEN KUNTAYHTYMÄ
Erityisen tuen toteuttamissuunnitelma

Sisältö

1 Erityistä tukea ohjaava lainsäädäntö ammatillisessa koulutuksessa	1
2 Erityinen tuki.....	1
2.1 Erityisen tuen tarpeen tunnistaminen	1
2.2 Erityisopetuksen perusteet erityisen tuen tarpeen määrittelyssä.....	2
2.3. Toimijoiden roolit	3
2.4 Päätös erityisestä tuesta	4
2.5 Erityisen tuen kirjaaminen HOKSiin.....	5
2.6 Erityisen tuen tarkistaminen ja seuranta	7
3 Mukauttaminen ja poikkeaminen.....	7
3.1 Osaamisen arvioinnin mukauttaminen	7
3.2 Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen.....	10
4 Työpaikalla järjestettävä koulutus ja näyttö.....	10

1 Erityistä tukea ohjaava lainsäädäntö ammatillisessa koulutuksessa

Erityisen tuen järjestämisestä ammatillisessa koulutuksessa säädetään laissa ammatillisesta koulutuksesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531> ja asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170673>).

”64 § (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017)

Erityinen tuki

Opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten tai osaamistavoitteiden saavuttamiseksi. Erityisellä tuella tarkoitetaan opiskelijan tavoitteisiin ja valmiuksiin perustuvaa suunnitelmallista pedagogista tukea sekä erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyitä.

Erityisen tuen antamisen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisen ammattitaidon ja osaamisen. Erityistä tukea saavan opiskelijan osalta ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaista osaamisen arviointia voidaan mukauttaa laatimalla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi. Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain siinä määrin, kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä.

Erityisen tuen antamisen tavoitteena on lisäksi edistää opiskelijan kokonais kuntoutusta yhteistyössä kuntoutuspalveluiden tuottajien kanssa.”

Erityisen tuen toteuttamisessa toimitaan lisäksi muiden Opetushallituksen antamien tutkintojen perusteiden ja määräysten, Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston tutkintokohtaisten toteutussuunnitelmien ja muiden oppilaitoksessa noudatettavien erityistä tukea koskevien ohjeiden mukaisesti.

2 Erityinen tuki

2.1 Erityisen tuen tarpeen tunnistaminen

Erityisen tuen tarpeen määrittely perustuu seuraaviin asioihin

- peruskoulun päättötodistukseen, taustatietoihin (esim. eri tahojen lausunnot) ja vastuopettajan opiskelijahaastatteluun.
- oppimisvaikeuksien kartoitukseen (lukitesti, matematiikan testi)
- peruskoulusta toimitettuihin tietoihin
- muihin yksilöllisiin tietoihin
- opiskelijan tai huoltajan antamiin tietoihin

- harkintaan perustuvan haun yhteydessä hakupapereihin liitettyihin tietoihin, jos opiskelija erikseen antaa luvan niiden käytölle.

Jos erityisen tuen tarvetta on, opiskelijalle laaditaan henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen suunnitelmaan (HOKS) Erityisen tuen suunnitelma, johon kirjataan sovitusti yksilölliset tavoitteet, tukitoimet ja edistymisen seuranta. **HOKSiin ei saa kirjata mitään salassa pidettävää tietoa.**

Tarvittaessa opiskelija voidaan ohjata opiskelijaterveydenhuollon kautta tarkempaan oppimiskyvyn selvityksiin.

Erityisen tuen tarve voi ilmetä myöhemmin opintojen aikana. Erityisen tuen tarvetta selvitetään, jos opintojen kuluessa huomataan

- vaikeuksia ammattitaidon kehittämisessä tai oppimisessa
- käyttäytymisen muuttumista
- poissaolojen lisääntymistä
- suorittamattomia opintoja
- arjenhallinnan taidoissa tapahtuvia muutoksia
- opiskelijan terveydentilan muutoksia.

2.2 Erityisopetuksen perusteet erityisen tuen tarpeen määrittelyssä

Lain ja ohjeistusten mukaan erityisopetuksen peruste on aina määriteltävä HOKSissa. Hallinnollista päätöstä tehtäessä perusteena käytetään Tilastokeskuksen luokitusta. Tilastokeskuksen 0 – 12 -luokitus ei ole laissa tarkoitettu erityisopetuksen peruste, vaan tarve kuvataan lisäksi kunkin opiskelijan kohdalta yksilöllisesti niin, että myös erityisen tuen tarpeisiin voidaan vastata suunnitelmallisella pedagogisella tuella sekä ottaa erityiset tarpeet huomioon erityisillä opetus- ja opiskelujärjestelyillä.

Puhe-, luku- tai kirjoitusvaikeus tai heikko koulumenestys eivät itsestään ole erityisopetuksen perusteita. Erityisopetuksena ei pidetä tukiopetusta, joka annetaan opinnoista tilapäisesti jälkeenjääneelle tai opiskelijalle, jolla on lieviä sopeutumis- tai oppimisvaikeuksia.

Erityisopetuksen perusteet Tilastokeskuksen mukaan:

- 01 Hahmottamisen, tarkkaavaisuuden ja keskittymisen vaikeudet (esim. AD/HD tai ADD)
- 02 Kielelliset vaikeudet (esim. vaikea lukiongelma, dysfasia, dysleksia)
- 03 Vuorovaikutuksen ja käyttäytymisen häiriöt (esim. sosiaalinen sopeutumattomuus)
- 04 Lievä kehityksen viivästyminen (opiskelijalla laajoja oppimisvaikeuksia)
- 05 Vaikea kehityksen viivästyminen; keskivaikea tai vaikea kehitysvamma

- 06 Psykkiset pitkäaikaissairaudet (mielenterveyden ongelmat, päihdekuntoutujat)
- 07 Fyysiset pitkäaikaissairaudet (allergia, astma, diabetes, epilepsia, syöpä)
- 08 Autismiin tai Aspergerin oireyhtymään liittyvät oppimisvaikeudet
- 09 Liikkumisen ja motorisen toimintojen vaikeus (tuki- ja liikuntaelinvammat, cp-oireyhtymä, lyhytkasvuisuus)
- 10 Kuulovamma
- 11 Näkövamma
- 12 Muu syy, joka edellyttää erityisopetusta

Muun syyn perusteena voi olla esimerkiksi:

- puutteelliset arkielämän taidot
- sosiaaliset syyt
- erilaiset elämäntilanteen kriisit
- alhainen motivaatio
- lievät psyykkiset vaikeudet
- matematiikan oppimisvaikeudet
- ulkomaalainen opiskelija, jolla on oppimisvaikeuksia

Erityisopetuksen peruste määräytyy erityisopetuksen saannin ensisijaisen syyn mukaan. Kohdat 1 - 3 ja 12 voidaan määritellä moniammattimaisena yhteistyönä oppilaitoksessa. Kohtiin 4 - 11 tarvitaan aina lääketieteellinen diagnoosi.

2.3. Toimijoiden roolit

Erityisopetuksesta vastaava opettaja (erva-opettaja)

- kartoittaa yhdessä vastuuopettajan kanssa oman alansa erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat
- tekee yhteistyötä huoltajien, opettajien ja muiden asiantuntijoiden kanssa
- vastaa omalta osaltaan erityisen tuen opiskelijan opintopolun eteenpäin viemisestä niin, että opiskelija saa riittävästi tukea opintoihinsa
- vastaa erityisen tuen päätöksen valmistelusta Wilmaan ja erityisen tuen suunnitelmien tekemisestä ja päivittämisestä
- vastaa henkilökohtaisen työjärjestyksen laatimisesta opiskelijalle
- on mukana erityisen tuen palvelujen kehittämisessä

Vastuuopettaja

- vastaa opiskelijan HOKSaamisesta ja erityisen tuen prosessin aloittamisesta ja seurannasta yhdessä erva-opettajan kanssa
- tiedottaa tuen tarpeesta muille opettajille yhdessä erva-opettajan kanssa
- käynnistää tarvittaessa mukauttamisen ja/tai poikkeamisen prosessin yhteistyössä muiden opettajien kanssa
- tekee yhteistyötä huoltajien, opettajien ja muiden asiantuntijoiden kanssa omien opiskelijoidensa osalta (opiskelijahuollon tukitoimet)

Muut opettajat

- tiedottavat vastuuopettajaa tukea tarvitsevista opiskelijoista
- antavat tukea erityisen tuen opiskelijalle
- ohjaavat opiskelijan tarvittaessa lisätuen piiriin (pienryhmät, pajat)
- kirjaavat oman opetuksensa osalta erityisen tuen seurantatietoja Wilmaan

Koulutusjohtaja

- vastaa oman alansa erityisen tuen asioista ja niiden toteuttamisesta ja kehittämisestä
- vastaa erityisen tuen resurssien käytöstä omalla koulutusalueellaan
- tekee erityisen tuen hallinnolliset päätökset
- seuraa erityisen tuen tilannetta

Erva-ryhmä

- jäsenenä erva-ryhmän vetäjä, erva-opettajat sekä opojen edustaja
- kehittää erityistä tukea koko oppilaitoksen tasolla
- tekee esityksiä erityisen tuen toteuttamisesta

Opinto-ohjaaja

- vastaa omalta osaltaan erityisen tuen opiskelijan opintopolun eteenpäin viemisestä niin, että opiskelija saa riittävästi tukea opintoihinsa

Kasvatusohjaaja

- on apuna opiskelijan tukitoimien toteuttamisessa

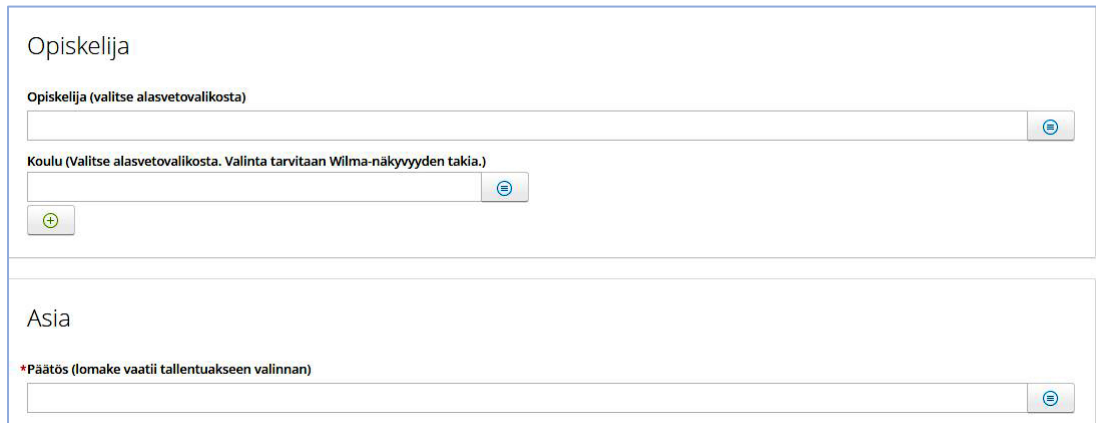
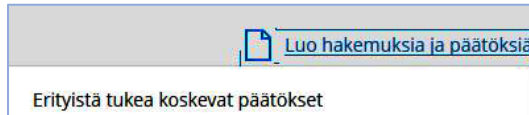
Opintosihteeri

- toimittaa erityisen tuen päätöksen opiskelijalle ja tarvittaessa huoltajalle
- arkistoi erityisen tuen päätökset

2.4 Päätös erityisestä tuesta

Vastuuopettaja ja/tai erityisopetuksen vastuuopettaja (erva-opettaja) selvittävät erityisen tuen tarvetta opiskelijan ja alle 18-vuotiaan huoltajan/laillisen edustajan kanssa. Erityisopetuksen vastuuopettaja täyttää Erityisen tuen suunnitelman ja koulutusjohtaja tekee päätöksen erityisestä tuesta (lomake Wilmassa). Opintosihteeri lähettää päätöksen opiskelijalle sekä opiskelijan ollessa alle 18-vuotias hänen huoltajalleen. Erityisen tuen päätös on hallinnollinen asiakirja ja päätöksen liitteeksi laetaan ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseen. Erva-opettaja tulostaa erityisen tuen suunnitelman ja se viedään opintosihteerille arkistoitavaksi. **Päätös erityisestä tuesta on salassa pidettävä.**

- a) Hakemukset ja päätökset -valikossa valitaan Luo hakemuksia ja päätöksiä ja erityistä tukea koskevat päätökset.

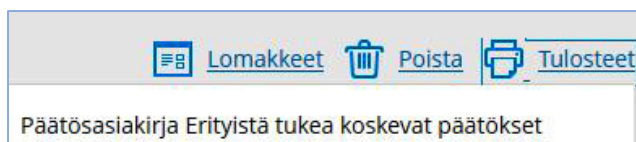
A screenshot of a web application form. The form is titled 'Opiskelija' and contains several input fields. The first field is 'Opiskelija (valitse alasvetovalikosta)'. The second field is 'Koulu (Valitse alasvetovalikosta. Valinta tarvitaan Wilma-näkyvyyden takia.)'. Below the 'Koulu' field is a plus sign icon. The third field is 'Asia'. Below the 'Asia' field is a note: '*Päätös (lomake vaatii tallentukseen valinnan)'. There are search icons (magnifying glass) next to the 'Opiskelija' and 'Asia' fields.

Lomakkeen kentissä klikataan ja tarvittaessa muutetaan tietoja/täydennetään. Tallennetaan tiedot.

- b) Palataan takaisin valikkoon Hakemukset ja päätökset ja oikean henkilön ja päätöksen kohdalla klikataan kuvaketta 18 Erityinen tuki.

Tulostetaan Päätösasiakirja erityistä tukea koskevat päätökset.

2.5 Erityisen tuen kirjaaminen HOKSiin

Erityisen tuen suunnitelmaan kirjataan yhdessä suunnitellut yksilölliset pedagogiset tukitoimet sekä tarvittavat opetus- ja opiskelijajärjestelyt. Tukitoimet laaditaan tutkinnon osittain tai tutkinnon osa-alueittain. Suunnitelmaan ei kirjata opiskelijan diagnoosia tai muita salassa pidettäviä asioita, vaan lyhyt kuvaus erityisen tuen tarpeesta, esim. ”opiskelija saa täydentää kirjallisia tuotoksiaan suullisesti”.

- a) Merkitään Henkilökohtaistaminen (HOKS)-lomakkeelle *erityisopetuksen peruste* (näkyvä vain Erva-opettajalle)

Erityinen tuki (64\$)

Erityinen tuki ajalla: -- Tuen tarve: -- Tukimuodot: -- Tukimuotojen kuvaus: -- Yhteistyötahot: --

[Lisää täältä uusi erityisen tuen suunnitelma](#)

Erityisopetuksen peruste (Näkyvä vain ervalle!)

- b) lisätään erityisen tuen suunnitelma (Ohjaus- ja tuki -kohtaan + Lisää uusi oikeasta reunasta)

Yhteenveto	Työjärjestys	Tuntimerkinnät	Tarjotin	Opinnot	Toteutussuunnitelma	Oppimistehtävät / Tentit	Ohjaus ja tuki	Hakemukset ja päätökset	Opiskelijatyöpaivalaskenta	Muistiot
Urasuunnitelmat + Lisää uusi										
Erityisen tuen suunnitelmat + Lisää uusi										
Ohjauksen ja tuen suunnitelmat + Lisää uusi										

- c) Täytetään avautuva Erityisen tuen suunnitelma -lomake. Tallennetaan tiedot.

Erityinen tuki

Tuen alkamispäivä Tuen päättymispäivä Suunnitelman päättymispäivä

Tuen tarve (ei diagnooseja tai salassapidettäviä asioita) *Erityisoppilaan opetusryhmä

Voi lisätä painamalla + lisää rivejä kuvatessasi opiskelijalle tarjottavia tukimuotoja.

Erityisen tuen muodot	Tukimuodon sisältö	Tukimuodon vastuupettaja
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

- d) Tallentamisen jälkeen aiemmin tehtyyn suunnitelmaan pääsee Erityisen tuen suunnitelmat alla olevaa päivämäärää (sinisellä) ja sitten yläreunan lomakkeet -kohtaa klikkaamalla. Samalla opiskelijalle ei tehdä samalle ajalle useita erityisen tuen suunnitelmia kopioimalla tai lisäämällä uusia.

Urasuunnitelmat	Lisää uusi
Erytyisen tuen suunnitelmat	Lisää uusi
03.04.2020	Kopioi

2.6 Erytyisen tuen tarkistaminen ja seuranta

HOKSin Erytyisen tuen suunnitelma on opettajien apuväline, jonka avulla opiskelijaa on helpompi tukea ja ohjata opinnoissaan eteenpäin. Sitä on päivitettävä ajan tasalle muuttuvissa tilanteissa.

Toimenpiteet kirjataan opiskelijan kohdalla avautuvaan Erytyisen tuen seuranta -lomakkeeseen.

Toteutuneet tukitoimet

Kirjaa tukitoimet. Tukitoimi kentään esimerkiksi "Pienryhmäopetus, kertolaskun kertaus, 10.12.2018, opettaja: Olli Osaava".

Pvm.	Tukitoimi	Tukitoimen vastuuhenkilö
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

[+](#)

Erytyinen tuki tarkistetaan aina tutkinnon osittain. Mikäli opiskelija ei enää tarvitse tukitoimia, erityinen tuki puretaan ja siitä tehdään hallinnollinen päätös (lomake Wilmassa). Tieto erityisen tuen suunnitelmasta HOKS:ssa siirtyy Koskeen (rahoituksen perusta).

Opettajalle näkyy tieto erityisen tuen suunnitelmasta wilmassa opiskelijan etusivulla. Ryhmäkohtaisesti tieto erityisen tuen opiskelijoista näkyy opiskelijaluettelo (vain nimet) -tulosteella.

3 Opiskelijan osaamisen arvioinnin mukauttaminen

3.1 Osaamisen arvioinnin mukauttaminen

Jos opiskelija ei pedagogisista järjestelyistä ja tiivistä tuesta huolimatta pysty saavuttamaan tutkinnon ammattitaitovaatimusten tai osaamistavoitteiden tyydyttävän T1 -tason mukaista osaamista, voidaan arviointia mukauttaa laatimalla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi.

Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain ammatillisissa perustutkinnoissa ja siinä määrin, kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä (Laki ammatillisesta koulutuksesta 64 §). Arvioinnin mukauttaminen edellyttää aina päätöstä erityisestä tuesta. Ennen mukauttamispäätöstä on kuultava opiskelijaa ja alle 18-vuotiaan huoltajaa.

Opiskelijalle laaditaan henkilökohtaiset, mukautetut arviointikriteerit, jotka perustuvat hänen suorittamansa tutkinnon perusteisiin (lähtökohtana T 1 -tason arviointikriteerit). Voidaan mukauttaa joko yhden tai useamman tutkinnon osan arviointikriteereitä. Mukauttaminen koskee ainoastaan osaamisen arvioinnin laadullista mukauttamista.

Osaamisen arvioinnin mukauttaminen kirjataan HOKSiin. Merkitään mukauttaminen sekä uudet arviointikriteerit opiskelijan opinnot välilehden kautta. Valitaan mukautettava tutkinnon osa opiskelijan HOKSista. Valitsemalla Lomakkeet-otsikon avautuvasta sivupaneelistä löytyy lomake: Ammattitaidon hankkiminen, mukautus ja poikkeama.

Lyhenne	PU105442-17
Nimi	Puuteollisuuden tuotantoprosessissa työskentely
Kurssityyppi	1valinnainen
osp	20osp
Tiedot	Nimi, Laajuus, Valinta

Puupintojen kasitteleminen 20

Puuteollisuuden tuotantoprosessissa työskentely 20 2019

Kurssin tiedot
Ammattitaidon hankkiminen, mukautus ja poikkeama

Mukautus lisätään Ammattitaidon hankkiminen, mukautus ja poikkeaman -lomakkeen alaosassa. Valitaan tyypiksi 1mukautettu (kun mukautetaan ammatillisia tutkinnon osia) tai 2mukautettu (kun mukautetaan yhteisten tutkinnon osien osa-alueita). Mukautus lisätään tarvittaviin ammattitaitovaatimuksiin ja niihin merkitään uudet yksilölliset arviointikriteerit arvosanoille 1, 3, ja 5.

Mahdollinen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 66 §:n mukainen ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen sekä 64 §:n mukainen mukauttaminen

Mukautuksessa valitse
1 mukautettu = kun mukautetaan ammatillisia tutkinnon osia
2 mukautettu = kun mukautetaan yhteisten tutkinnon osien osa-alueita

Tyyppi

1 valinnainen

Ammattitaitovaatimukset	Mukautettu/Poikettu	Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
- suunnitella työnsä ja noudattaa puuteollisuuden tuotantoprosessissa työskentelyssä turvallisuusohjeita ja -	<input type="text"/>			
- toimia puuteollisuuden tuotantoprosessin työtehtävissä	<input type="text"/>			
- yrityksen tuotteiden tärkeimmät käyttökohteet ja laatuvaatimukset sekä tuotantoprosessin	<input type="text"/>			

Mikäli havaitaan, että mukauttamiselle ei ole enää tarvetta, tulee osaamisen arvioinnin mukauttamisen päätös purkaa. Mukauttamisen purkamisesta tehdään hallinnollinen päätös. Tehdyt mukauttamiset poistetaan opiskelijan HOKSista Primuksen kautta.

Mukauttamisen merkityksestä on tiedotettava opiskelijalle ja huoltajalle.

Mukauttaminen voi vaikuttaa

- työllistymiseen
  - o opiskelija ei ehkä saavuta osaamista kaikkiin alan työtehtäviin, jolloin työtehtävät voivat olla rajattuja tai avustavia
  - o työllistyminen voi olla haastavaa
- jatko-opintoihin
  - o jatko-opintoihin pääsemiseen ja niissä menestymiseen
  - o ei vaikuta muodolliseen jatko-opintokelpoisuuteen (jos saa tutkintotodistuksen)
  - o koulutuksen järjestäjä voi valinnassa harkita opiskelijaksi ottamista
- tutkintotodistuksen saamiseen
  - o joissain tutkinnon perusteissa on erikseen määritelty tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia, joiden osaamisen arviointia (tai poikkeamista) ei voi mukauttaa, jos opiskelija haluaa saada tutkintotodistuksen.
  - o niissä tutkinnon osissa, joissa arviointia on mukautettu, opiskelijan osaaminen arvioidaan mukautetun arviointiasteikon lisäksi sanallisesti

- jos keskeiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet jäävät puutteelliseksi, tutkintotodistusta ei voida antaa, tällöin annetaan opiskelijalle todistus osaamisesta

Tutkintojen perusteissa voidaan määrätä, että tutkinnon osan osaamisen arviointia ei voida mukauttaa. Tällaisia määräyksiä on vain muutamassa tutkinnon perusteissa (esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto, kasvatustieteiden perustutkinto, turvallisuusalan perustutkinto ja logistiikan perustutkinto). Jos näiltä osin tehdään mukauttaminen, opiskelija ei voi saada tutkintotodistusta, vaan todistuksen osaamisesta.

Mukauttamista koskeva päätös voidaan purkaa tarvittaessa. Purkamisesta tehdään hallinnollinen päätös.

3.2 Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 66 § mukaan perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan perustutkinnoissa poiketa siten, että opiskelija ei osoita jotakin tutkinnon perusteiden edellyttämää osaamista, jos

- 1) tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat olosuhteet tai aiemmin hankittu osaaminen huomioiden joiltakin osin tutkinnon suorittajalle kohtuuttomia tai
- 2) poikkeaminen on perusteltua opiskelijan vammaan tai terveydentilaan liittyvistä syistä.

Koulutusjohtaja päättää poikkeamisesta (lomake Wilmassa). HOKS:iin kirjataan, missä tutkinnon osissa ja miten ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poiketaan.

Poikkeamista voidaan käyttää

- kun opiskelijalla ei ole varsinaisen erityisopetuksen tarvetta mutta
  - esim. hänen aiempi osaamisensa tai terveydentilansa huomioiden tutkinnon perusteiden mukaiset vaatimukset ovat joiltakin osin kohtuuttomia saavuttaa.
- tarvittaessa myös erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan kohdalla

Poikkeaminen ei estä ammatillisen perustutkinnon suorittamista, vaikka tiettyjen ammattitaitovaatimusten tai osaamistavoitteiden saavuttaminen ei onnistu.

4 Työpaikalla järjestettävä koulutus ja näyttö

Erityistä tukea tarvitseva opiskelija tarvitsee tukitoimenpiteitä myös työpaikalla järjestettävän koulutuksen aikana. Työpaikalla tapahtuvan koulutuksen paikaksi suositellaan työpaikkoja, joissa on koulutettuja työpaikkaohjaajia ja jotka voivat tarjota opiskelijan tietoja ja taitoja vastaavia tehtäviä.

Työpaikasta sovittaessa annetaan työnantajalle riittävä tieto opiskelijan ominaisuuksista, tiedoista ja taidoista. **Työnantajalle kerrottavista asioista sovitaan etukäteen opiskelijan kanssa.**

Opittavat asiat suunnitellaan etukäteen ja ne käydään läpi opiskelijan kanssa ennen työpaikalla järjestettävän koulutuksen alkamista. Työnantajan kanssa arvioidaan ne tehtävät, joista erityisen tuen opiskelija suoriutuu itsenäisesti ja missä hän tarvitsee henkilökohtaista ohjausta tai valvontaa. Työpaikalla tapahtuvan koulutuksen edellytys on, että kaikki työpisteessä työskentelevät tietävät erityisen tuen opiskelijan rajoitteet ja hyväksyvät hänet joukkoonsa. Erityisen tuen opiskelijalle sopivan työpaikan valinta on tärkeää opiskelijan osaamisen kehittymiselle.

Ennen työpaikalla järjestettävän koulutuksen jaksoa määritellään opiskelijan kanssa työssä oppimisen tavoitteet ja käydään läpi työelämän pelisääntöjä sekä niitä odotuksia, joita opiskelijalla ja työnantajalla on jaksoa varten. Erityisen tärkeää on perehtyä työturvallisuusasioihin. Erityistä tukea tarvitseva opiskelija tarvitsee työssäoppimisen aikana tiivistä opettajan yhteydenpitoa. Hyvin hoidettu työpaikalla järjestetty koulutusjakso kantaa opiskelijaa itsenäiseen ja osallistuvaan elämään.

Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan työpaikalla järjestettävä koulutus ja näytöt ovat osa opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa. Yksilölliset erot voidaan ottaa huomioon mm. antamalla lisäaikaa oppimiselle, tekemällä osanäyttöjä, tarjoamalla vaihtoehtoisia näyttötapoja, valitsemalla näyttöpaikaksi oppilaitos, antamalla ohjausta näytön aikana sekä mukauttamalla tarvittaessa arviointia. Näytön aikana opiskelijalle annettu lisätuki ja erityistoimet kirjataan HOKSiin.

Näyttöjen suorittamisessa opiskelijalle annetaan tukea tarvittaessa ennen näyttöä, näytön aikana sekä ohjaavana palautteena näytön jälkeen. Näyttö suunnitellaan niin, että opiskelijan vahvuudet otetaan huomioon. Näytön tehtävät ja arviointi annetaan opiskelijalle parhaiten soveltuvalla tavalla, esim. selkokielisenä tai suullisesti.

Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden arvioinnissa tavoitteena on ensisijaisesti, että opiskelija suorittaa perustutkinnon perusteissa määriteltyjen ammattitaitovaatimuksien ja osaamistavoitteiden sekä arviointikriteerien mukaisesti, yhdessä sovittujen tukitoimien avulla. Erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille on annettava mahdollisuus näyttää osaaminen monipuolisin ja vaihtelevin tavoin. Opiskelijan tarvitsemat apuvälineet, tulkkaus, henkilökohtainen avustaja, tieto- ja viestintätekniset keinot yms. eivät saa vaikuttaa opiskelijan arviointiin alentavasti.

Lisätietoja:

Erityinen tuki ammatillisessa koulutuksessa -opas (OPH)

<https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/4637898>

Näytöt ja osaamisen arviointi -opas (OPH)

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opas/4343283/tiedot>